

toto vybízení (vyzývání) přenechává osobám, vůči nimž se stalo, zcela úvahu o tom, zdali opominutí, k němuž jsou vyzýváni nebo vybízeni, srovnává se s předpisy zákonnými a zdali tedy může býti stíháno trestem čili nic. To platí zde tím více proto, že výrok, o nějž jde, učinil učitel a důvěrník okresního hospodářského spolku, tudíž osoba, jejíž tvrzení mohli rekruti pokládati za správné. Byl tedy n a v á d ě n í m zejména i projev stěžovatelův, že rekruti nemusí narukovati, zvláště, bylo-li stěžovatelem připojeno: »až do splnění určitých politických požadavků poslanců německých«, jak rozsudek uvádí, po případě, že dle informací stěžovatelových narukování závisí na splnění určitých požadavků politických, jak stížnost uplatňuje. Neboť takový projev vzbuzoval v mysli branců, kteří dle rozkazu vojenského úřadu měli nastoupiti službu dne 12. října 1920, představu, že povinnost, nastoupiti službu vojenskou, nastane pro německé odvedence teprve, až bude vyhověno požadavkům, které kladli poslanci, v zájmu národu těchto branců jím volení, tedy vůdci národa. Ježto tudíž pojem navádění naplňují při správném výkladu zákona jak slova, že rekruti nemusí narukovati, tak i výzva, že nemají narukovati, jest bez významu, zdali výrok stěžovatelův zněl tak nebo onak. Vytýkané nejasnosti ve výroku soudním tu není.

Čís. 808.

K dokonání podvodu (§ 197 tr. zák.) se nevyhledává, by dokonáno bylo podvodné poškození ve smyslu hospodářském. Pokud lze vyloučiti z jednání pachatelova způsobilost, přivoditi škodu.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1922, Kr II 606/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Mor. Ostravě ze dne 10. července 1921, jímž byli obžalovaní Vítězslav G. a Josef B. sprostěni dle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro zločin podvodu dle §§ 197, 200, 201 d) a 203 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Skutková zjištění nalézacího soudu jsou nanejvýše kusá a nedostatečná, takže jimi skutkový děj vůbec zjištěn není. Ze spisů vyplývá tento skutkový základ trestní věci: Obžalovaný V. G., který byl v kritické době zaměstnán jako úředník komisionářské a jednatelské firmy M., navedl dřívějšího úředníka J. B-a — toho času nezaměstnaného, úplně nemajetného, — aby pod falešným jménem nabídl zmíněné firmě vagon luštěnin, že obdrží patrně zálohu nebo část kupní ceny a že pak z toho část dá G-ovi. B. šel skutečně asi 30. března 1920 ke zmíněné firmě, představil se jako Jaroslav D. a nabídl firmě ke koupi vagon luštěnin řka, že jej má na nádraží ve V., a předkládáje nákladní list, dle něhož vagon luštěnin z V. odešel. Eugen P. (společník firmy) chtěl, aby se přesvědčil, zdali vagon je již v P., telefonovati; G. se nabídl, že to zjistí u známého úředníka na nádraží v S.; jel pak — dostav na cestu od firmy 20 K — do S.

a podal po návratu firmě (nepravdivou) zprávu, že dle telefonického sdělení vagon stojí na nádraží v P., firma dala na to G-ovi zálohu 100 K na cestu, akreditiv Moravské agrární a průmyslové banky v M. na 90.000 K a dva nákladní listy a nařídila mu, aby jej 2. dubna 1920 do P., převzal tam zboží a dal domnělému D-ovi akreditiv. Oba obžalovaní jeli do P. G. šel téhož dne k filiálce zmíněné banky v P. a ptal se, zdali došel již akreditiv na 90.000 K; ředitel filiálky přisvědčil a žádal G-a, aby předložil dokumenty (totiž podací list nákladní na jeden vagon luštěnin); G. pak odešel, podotýkáje, že přijde později. B. uleknuv se prý tak vysokého obnosu, nechtěl prý o věci ničeho už vědět a odejel z P.; ani G. ničeho dalšího už nezařídil. Nálezací soud sprostil oba obžalované z obžaloby, podané na ně na základě tohoto skutkového děje pro zločin podvodu dle §§ 197, 200, 201 d) tr. zák.; zmateční stížnosti veřejného obžalobce do tohoto sprostujícího výroku nelze upřít oprávněnosti. Dle náhledu nálezacího soudu nepřekročila činnost obžalovaných mezi přípravného jednání, jelikož — dle zjištění nálezacího soudu — G. u banky v P. nežádal peněz, nýbrž pouze se tázal, zdali akreditiv již došel, a obžalovaní ani nepředložili duplikátů nákladních listů — proti jichž vydání peníze bankou měly se vyplatiti — ani se nepokusili vyhotoviti (padělati) takové listiny. Než názor ten je — jak stížnost právem vytýká z důvodu čís. 9 a) §u 281 tr. ř. — právně mylný. Dle § 197 tr. zák. dopouští se podvodu, kdo listivým předstíráním nebo jednáním — a takovým je v případech § 201 lit. d) tr. zák. činnost rázu tam naznačeného — uvádí někoho v omyl, jímž tento nebo jiná osoba škodu trpěti má; dle jasného znění zákona je tedy podvod dokonán, když a jakmile omyl — pachatelem za účelem, někoho poškoditi, úmyslně vyvolaný — v osobě oklamané vznikl; nelze proto pro skutkovou podstatu dokonání podvodu požadovati, aby již nastala též škoda, k níž konečný úmysl pachatelův směřoval, a nelze proto s hlediska pojmu dokonání podvodu rozeznávat, bylo-li nebo nebylo-li pachatelem — uvedším jinou osobu v omyl a svedším ji tím k činům, k nimž by bez tohoto omylu nebylo došlo — předsevzato také vše to, čeho bylo — mimo činy oklamané osoby — ještě zapotřebí, aby zamýšlená pachatelem škoda byla uskutečněna; není k dokonání podvodu ve smyslu trestního práva zapotřebí dokonání podvodného poškození ve smyslu hospodářském. V této trestní věci směřoval úmysl obžalovaných k tomu, aby listivé jejich předstírání (B-ovo: že má vagon luštěnin na prodej; G-ovo: že vagon luštěnin, B-em nabízený, je na nádraží v P.) vyvolalo ve firmě M., pokud se týče jejich společnících klamnou představu, pro niž měla firma uvoliti se k činům, jimiž dle úmyslu obžalovaných měla býti firmě způsobena škoda a obžalovaným zjednán užitek. Podvod, obžalovanými na firmě zamýšlený, byl tedy ve smyslu § 197 tr. zák. dokonán tím, že činy obžalovaných u firmy (u jejich společníků) vznikla klamná představa, že jest jim v osobě B-ově co činiti s řádným obchodníkem, který nabízené zboží má po ruce a poctivě je prodává. Co po tomto okamžiku nastalo nebo nastati mělo a mohlo jednak se strany firmy, aby se zajistila proti případnému neplnění kupní smlouvy domnělým Jaroslavem D-em, a se strany obžalovaných, aby ve svůj prospěch realizovali činy, firmou z klamně představy předsevzaté, netýká se již otázky, zda byla firma za účelem poškození v omyl uvedena, nýbrž otázky, zda nastala škoda, pachatelem zamýšlená, jejíž vznik je však pro skutkovou podstatu

podvodu bez významu. Skutečnosti, obžalobou v souhlasu s Doznáním obžalovaných a svědka Eugena P-a uplatňované a shora vytčené, poukazují tedy k dokonanému podvodu, nikoli — jak nalézací soud mylně za to má — k pouhému jednání přípravnému. Důsledkem mylného názoru nalézacího soudu co do otázky, zda činnost obžalovaných je dokonaným podvodem čili nic, jest, že nalézací soud uvažuje o jednání obžalovaných jako o pokusu, předsevzatém prostředky nezpůsobilými. Než i jinak jsou tyto další úvahy nalézacího soudu, jak stížnost právem vytýká z téhož důvodu čís. 9 lit. a) §u 281 tr. ř., právně chybné. Lstivé předstírání nebo jednání musí ovšem, aby bylo přičítáno jako podvod, býti způsobilé, přivoditi pachatelem zamýšlenou škodu; pojmu lstivého jednání nebo předstírání ve smyslu § 197 tr. zák. nelze podřaditi činnost, která je všeobecně nezpůsobilou, aby přivodila škodu. Avšak tato nezpůsobilost musí vyplývati ze všeobecné povahy lstivého předstírání nebo jednání samého, nikoliv z konkrétních okolností, za jakých bylo klamu použito; způsobilost, přivoditi škodu, lze tedy vyloučiti jedině tehdy, je-li činnost pachatelova sama o sobě — nehledíc k zvláštním okolnostem případu, o němž jde, zejména k neobvyklé snad opatrnosti osoby oklamané — taková, že jí zamýšlená pachatelem škoda v žádném případě, za žádných okolností nastati nemůže. O tom, že takovéto nezpůsobilosti v této trestní věci tu nebylo, že naopak všeobecně činnost rázu, jakého bylo lstivé jednání a předstírání obžalovaných, je způsobilá, škodu na majetku oklamané osoby přivoditi, nelze pochybovati; nejsou vzácné případy, že obchodník, kterému zboží se nabízí, zajišťuje si zboží, než je přejímá, předchozím hotovým zaplacením aneb aspoň závdavkem anebo vyplacením části kupní ceny. S tímto poslednějším zcela obvyklým účinkem nabídky zboží počítali i obžalovaní; vždyť udávají, že G. navedl B-a k nabízení zboží firmě, řka, že obdrží od firmy patrně zálohu nebo nějakou část kupní ceny. K způsobilosti, přivoditi škodu, poukazuje ostatně také skutečnost, jejíž opomenutí nalézacím soudem stížnost právem vytýká z důvodu čís. 7 správně čís. 5 §u 281 tr. ř., totiž že firma M. dala G-ovi 20 K za účelem vypátrání, zdali nabízený jí B-em vagon luštěnin je na dráze, a 100 K na cestu do P. za účelem převzetí zboží, že tedy firma následkem omylu, obžalovanými vyvolaného, měla výlohy, ji poškozující. Že firma ani zálohy nedala, ani části kupní ceny hotově nevyplatila, naopak — z opatrnosti nebo z jiného důvodu — podmínila vyplacení 90.000 K předložením nákladních listů, jsou zvláštní skutečnosti, pro které lstivé předstírání a jednání obžalovaných, jinak všeobecně způsobilé, aby přivodilo škodu, v tomto konkrétním případě minulo se účinkem, obžalovanými zamýšleným. Sprošťující výrok nalézacího soudu, vycházející takto z nesprávného použití zákona a jsa neúplným co do zmíněné rozhodné skutečnosti, je zmatečným dle čís. 9 lit. a) a č. 5 § 281 tr. ř. a bylo jej proto zrušiti. Poněvadž neúplnost skutkových zjištění nalézacího soudu nedovoluje, aby bylo rozhodnuto ve věci samé, byla věc vrácena nalézacímu soudu k opětovnému projednání a rozhodnutí.

Čís. 809.

Nebezpečné vyhrožování ve smyslu § 99 tr. zák. či pouhé vyzvání a provokace?